

DROŠĪBA UN KOREKTUMS sēklu tirgū

Kā ik pavasari marts un aprīlis ir sprāgs laiks gan sēklu tirgotājiem, gan sēklu pircējiem. Izsakoties likumdošanas termiņiem, notiek intensīva sēklu aprīte. Šoreiz īpašu uzmanību gribu vērst uz sēklu tirdzniecību visos iespējamajos veidos – gan par tām sēklām, kas tiks pirktas no sēklaudzētājiem no dažādām firmām, gan par tām, kas meklētas pēc sludinājumiem internetā vai avīzēs.

SANITA ZUTE,
Latvijas Sēklaudzētāju
asociācijas prezidente

Pirmkārt, noskaidrosim, vai jebkurš uzņēmējs/fiziska persona var piedāvāt sēklu tirdzniecībai? Jā, ja vien ir reģistrējies Sēklaudzētāju un sēklu tirgotāju

reģistrā atbilstoši Sēklu un šķirņu aprītes likuma prasībām. To var darīt sēklu audzētāji, kas audzē un izaudzēto sēklas materiālu sertificē daļēji vai pilnībā, sēklas sagatavotāji vai saiņotāji, kas nodarbojas ar sēklas sagatavošanu (tīrīšanu, šķirošanu, iesaiņošanu un/vai sertifikāci-

jas procesa pabeigšanu), sēklas tirgotāji, kas paši var arī neno-
darboties ar sēklas gatavošanu un sertifikāciju, bet vēlas iepirkt sēklu un tirgot to gala patērētājam.

Kāpēc šādi ierobežojumi? Tāpēc, ka Sēklu un šķirņu aprītes likumā iestrādātie noteikumi ir radīti, lai aizsargātu sēklu patērētājus no nekvalitatīvu sēklu lietošanas sāļai un reglamentētu lauksaimniecības kultūru-
gu šķirņu aprīti, tostarp respektētu selekcionāru tiesības.

Pagājušogad kvieši, šogad pupas

Valsts Augu aizsardzības dienests (VAAD) ir institūcija, kas uzrauga un kontrolē sēklu aprīti, un šīs institūcijas izsniegtie

dokumenti – sēklas sertifikāts un etiķete uz iepakojuma – ir garantis iegādātās preces, proti, sēklas materiāla, kvalitātei un identitātei. Tātad tirdzniecībai nevar piedāvāt sēklas, kuru kvalitāti neapliecina sēklas sertifikāts un/vai iesaiņojuma etiķetes. Tas ir svarīgi ne tikai sēklas pircējiem, lai nenopirktu *kaķi maisā*, bet arī sēklu audzētājiem, lai sēklu ražošana būtu korekta, prognozējama biznesa līdzās pārējām lauksaimniecības nozarēm.

To, ka realitātē sēklu aprīte ir tikai daļēji kontrolēta un uzraudzīta, var apliecināt ikviens lauksaimnieks, jo publiskajā telpā var atrast piedāvājumus gan sertificētai sēklai, gan sēklas materiālam bez oficiāliem dokumentiem. Papētīsim populārākos

sludinājumu portālus vai presi. Atšķirības starp šiem sēklu piedāvājumiem manīsim, pirmkārt, jau cenās, bet arī sludinājumu teksts lasītājam ļauj noprast, ka piedāvātā sēklas materiāla kvalitātes novērtēšana nav uzticēta VAAD.

Tam tā nevajadzētu būt, ja vien sēklu pircēji vērtētu ne tikai sēklu cenu, bet arī sēklu kvalitāti un sēklu tirgotāji uzmanību pievērstu ne tikai pārdojamiem apjomiem, bet arī tirdzniecības likumīgai pusei.

Pēc sēklkopības nozares ekspertu domām, abu šo produktu piedāvājums pēc apjoma ir līdzīgs, bet, iespējams, pa gadiem šī attiecība var mainīties. Īpaši tādās situācijās, kāda bija pagājušā pavasarī, kad pēc ziemāju izsalšanas negaidīti nācās pārsēt lielas platības un sēkla šīm vajadzībām tika gādāta visos iespējamajos veidos. Protams, situācija bija kritiska un nevienš nebija gatavs tādai apstākļu sakritībai. Tomēr arī sekas šai haotiskajai, nekontrolētajai sēklu kustībai būs jūtamas vēl daudzus gadus. Tik daudz ar vējazām un lācauzām *svaigi* piesārņotu lauku nebija nācies redzēt vēl nekad. Tik lielās platībās pavasarī iesētu ziemas kviešu arī nebija redzēts. Un tā ir ļoti augsta cena par iegādāto sēklu papildus tām summām, kas jau tika samaksāta pirkšanas brīdī.

Iespējams, šogad situācija būs mierīgāka, jo daudzi lauksaimnieki ir sagatavojušies un atbēruši no ražas sēklas tiesu vairāk nekā parasti. Bet arī šogad ir par ko uztraukties. Īpaši tiem, kas vēlēšies audzēt pākšaugus vai īstenot zaļināšanas pasākumus. Interese par lauka pupām un citām pākšaugu sugām ir liela. Arī pupu sēklu piedāvājums ir liels. Daudzi sēklaudzētāji jau pagājušā gadā prognozēja sēklu pieprasījuma pieaugumu. Tomēr VAAD ir norādījis, ka iesniegto sēklas paraugu novērtēšanas rezultāti nav iepriecinoši un līdz sertifikāta saņemšanai daļa lauka pupu sēklu partiju nenonāks zemās līdzības dēļ. To, ka pākšaugu sēklu sagatavošana ir

daudz sarežģītāka nekā labībām, daudzi ir jau aizmirsuši vai nav pat aizdomājušies. Un atliek vien cerēt, ka kāda no šīm *pusdīgstošajām* sēklu partijām netiks piedāvāta tiem pircējiem, kas meklē lētu sēklu *bez papīriem*, un zemnieku satraukums par jauno prasību īstenošanu tiešmaksājumu saņemšanai netiks izmantots ļaunprātīgi.

Nejauciet dokumentus!

Ikvienam sēklas pircējam griebtos vēlreiz atgādināt, ka VAAD var izsniegt divu veidu dokumentus sēklu kontroles jomā, kas nespeciālistam var šķist gan vizuāli, gan pēc satura līdzīgi, bet pēc savas būtības ir ļoti atšķirīgi. Sertificētu sēklu partijai, kuras kvalitāte un šķirnes identitāte/izcelsme ir noteikta un atzīta par atbilstošu katras laukaugu grupas specifiskajiem sēklaudzēšanas noteikumu prasībām, tiek izsniegts **sēklas sertifikāts un etiķetes**, ko pievieno sēklas iepakojumam. Bet jebkurš lauksaimnieks, arī sēklaudzētājs var iesniegt VAAD sēklu paraugu daļējai kvalitātes rādītāju noteikšanai, piemēram, lai novērtētu sēklu dīgtspēju, tīrību vai citus rādītājus. Pēc to noteikšanas VAAD izsniegs dokumentu ar nosaukumu *Sēklu novērtēšanas rezultāti*. Tie būs rādītāji, kas raksturo konkrēto sēklu paraugu, bet, tā kā šāda parauga paņemšanu neuzrauga VAAD sēklu inspektori, nevienš negarantē tā piederību kādai konkrētai sēklu partijai. Sēklu novērtēšanas rezultātus saņem arī tās sēklaudzētāju pieteiktās sēklu partijas, kas nav pilnībā atbildušas sertifikācijas kvalitātes standartiem. Šādas sēklas nedrīkst tirgot jeb, kā saka normatīvie akti, izvietot tirgū. Tāpēc sēklas pircējam ir jābūt ziņošam un jāprot atšķirt šos dokumentus pēc satura un būtības.

Sēklu novērtēšanas rezultāti var kalpot saimniekam pašaudzētās sēklas kvalitātes novērtēšanai, jo tikai pats saimnieks šajā gadījumā zina, cik lielu sēklas partiju pārstāv novērtēšanai aizvestais sēklas paraugs, kādai

Veseli graudi bagātai ražai

Kinto®

droša sēklu kodne visār graudaugu kultūrām

Esam izveidojuši izsējas normas un BASF Kinto kodnes daudzuma aprēķināšanas kalkulatoru, kas piejams mūsu mājaslapā www.agro.basf.lv/agroportal/lv/lv/technology/calculator/calculator.html

Izsējas normas kalkulators
Lūdzu ievadīt datus un nospiediet Calculate pogu

Plānotais augu skaits uz 1 m²

1000 sēklu masa (g)

Sēklu dīgtspēja (%)

Plānotā laukdīdžība (%)

» Calculate

Rezultāti

Sēklu daudzums uz 1m²:

Sēklu daudzums uz 1 m² (g):

Sēklu daudzums uz 1 ha (kg):

BASF Kinto kodnes daudzuma kalkulators
Lūdzu ievadīt datus un nospiediet Calculate pogu

Apsējamā platība (ha)

Sēklas daudzums (kg/ha)

Kultūra

Izvēlies kultūru

» Calculate

Rezultāts

Kopējais sēklas daudzums:

BASF Kinto kodne:

BASF Crop Protection
Lambertu iela 33 B,
Mārupe, LV 2167, Latvija
Tālruni: 67 508 250
67 893 555
67 893 556

www.agro.basf.lv

150 gadi

BASF
We create chemistry

Lai nepakļautu riskam cilvēkus un vidi, izlasīt un izpildīt lietošanas instrukcijas pras

Valsts augu aizsardzības dienests
Reģ. Nr. 9000042962
Rīga, Lielvairoles iela 36/38, LV 1006

SĒKLU NOVĒRTĒŠANAS REZULTĀTI Nr. 38SNR0954-14

Izniegts	Kods	32001
Adrese		
Suga	Sarkanais āboliņš	Ķirnis
Partijas Nr.	314	Masa, kg
Paraugu nodēma	543	Salpojumu vienību skaits
Paraugu nodēma	59PNA022-14	Datums
Ķīmiskās apstrādes veids		Parauga iesūtīšanas datums
ANALĪZU REZULTĀTI		
Pārbaudi veica Kurzemes reģionālās nodajas Saldus laboratorija		
Tīrība % no masas		Dīgtspeja %
Tīrās sēklas	Inertie piemaisījumi	Citu augu sugu sēklas
99,8	0,2	N
Inertu piemaisījumu veids		
Sēklapvalki		
Citu augu sugu sēklas, gab 51,15g; viena suga - Silene sp. 54; Amoliņi 0		
Skābenes (izņemot mazo skābeni un jūrmalas skābeni) 1; Vijas 0		
Vējauzas 0; Ludovika auzas N		
Karantīnas nezāles		
Citu augu sugu sēklas, % 5,027g, kopā - 0,2; t.sk. viena suga : Silene sp. 0,2; Amoliņi 0,0; balanda baltā 13,0		
Dažvolspeja, tās noteikšanas metode		
1000 sēklu masa, g		
Kaitēkļu invāzija		
Citas analīzes		
Atzīnums: Sēklu partijai noteikta faktiskā kvalitāte tīrības analīzē.		
Izniegšanas datums	26.11.2014	Paraksts

Valsts augu aizsardzības dienests
Reģ. Nr. 9000042962
Rīga, Lielvairoles iela 36/38, LV 1006

SĒKLU SERTIFIKĀTS 10SS2612-13

Izniegts	Kods	32001
Adrese		
Suga	Sarkanais āboliņš	Ķirnis
Partijas Nr.	3200101613	Masa, kg
Paraugu nodēma	500	Salpojumu vienību skaits
Paraugu nodēma	59PNA048-13	Datums
Ķīmiskās apstrādes veids		Parauga iesūtīšanas datums
ANALĪZU REZULTĀTI		
Tīrība % no masas		Dīgtspeja %
Tīrās sēklas	Inertie piemaisījumi	Citu augu sugu sēklas
99,9	0,1	0
Inertu piemaisījumu veids		
pelavas; smiltis		
Citu augu sugu sēklas, gab 52,27g; viena suga - balanda baltā 1; Amoliņi 0		
Skābenes (izņemot mazo skābeni un jūrmalas skābeni) 1; Vijas 0		
Vējauzas 0; Ludovika auzas N		
Karantīnas nezāles N		
Citu augu sugu sēklas, % 5,209g, kopā - pazīmes		
Dažvolspeja, tās noteikšanas metode		
1000 sēklu masa, g		
Kaitēkļu invāzija		
Citas analīzes		
Atzīnums: Sēklu partija atzīta par pirmās kārtas (PB) sēklu, pamatojoties uz 17.02.2009. MK noteikumu Nr.152 "Lopbarības augu sēklaudzēšanas un sēklu tirdzniecības noteikumi" 136. un 140.punktu.		
Derīgš līdz 01.01.2015		
Atzīnums: Sēklu partija atzīta par pirmās kārtas (PB) sēklu, pamatojoties uz 17.02.2009. MK noteikumu Nr.152 "Lopbarības augu sēklaudzēšanas un sēklu tirdzniecības noteikumi" 136. un 140.punktu.		
Derīgš līdz 01.01.2015		
02.01.2014		
Sēklas pārbaudītas novada		
saimniecībā		

Nezinātājs var viegli sajaukt sēklu novērtēšanas rezultātu un sēklu sertifikāta veidlapas, bet jāatceras, ka šiem dokumentiem ir atšķirīgs juridiskais spēks.

šķirnei atbilst šīs sēklas, vai sēklās nav citu šķirņu piejaukumu. Kā norāda VAAD, 2014. gadā sēklu novērtēšanas rezultāti tika izsniegti četras reizes vairāk nekā sēklas sertifikāti. Tas ir atbalstāmi, ja iegūto informāciju saimnieks izmanto savām vajadzībām sējas darbu plānošanā, bet, ja sēklas novērtēšanas rezultāti ir pamats sēklu piedāvājumam tirdzniecībai, tad to jau var saukt par pircēju maldināšanu un pretlikumīgu darbību. Vēlreiz atgādinu, ka sēklu novērtēšanas rezultāti nav pierādījums tam, ka nopirkto sēklu kvalitāte tiešām atbilst tiem rādītājiem, kas minēti šajā dokumentā. Lidz ar to visa atbildība par iespējamām nepatīkamiem pārsteigumiem jāuzņemas pašam pircējam.

Ar vējazām nevar sertificēt

Dažkārt no lauksaimniekiem nākas dzirdēt, ka nopirkta sertificēta sēkla, bet sēklas kvalitāte

nav apmierinājusi. Sertificētai sēklai VAAD saglabā kontrolparaugus un veic sēklas pēcpārbaudi, lai identificētu sēklu parauga atbilstību šķirnei un pārbaudītu sēkles tīrību (kartupeļiem - vīruss infekcijas pakāpes noteikšanai) saskaņā ar katras laukaugu grupas sēklaudzēšanas un sēklu tirdzniecības noteikumiem. Tas nozīmē, ka sēklu partijas, kurās būs citu šķirņu piejaukumi, tiks identificētas un sēklas pircējiem ir iespējas pieprasīt pārdevējam kompensāciju par sēklas identitātes neatbilstību.

Vēl jāatceras, ka visām sēklu kategorijām ir vienotas prasības didzības rādītājiem, bet zemākās kategorijas sēklām - C2 vai C kategorijai, kas paredzēta preču produkcijas ražošanai, ne ilgstošai pavairošanai saimniecībā, - jau likumdošanā ir noteiktas daudz zemākas prasības sēklu tīrībai (citu sugu piejaukumi), kas atkarībā no sējuma biežības, piemēram, labībām pieļauj no

Šie ir tikai daži sludinājumi ar sēklu piedāvājumu šim pavasarim.

